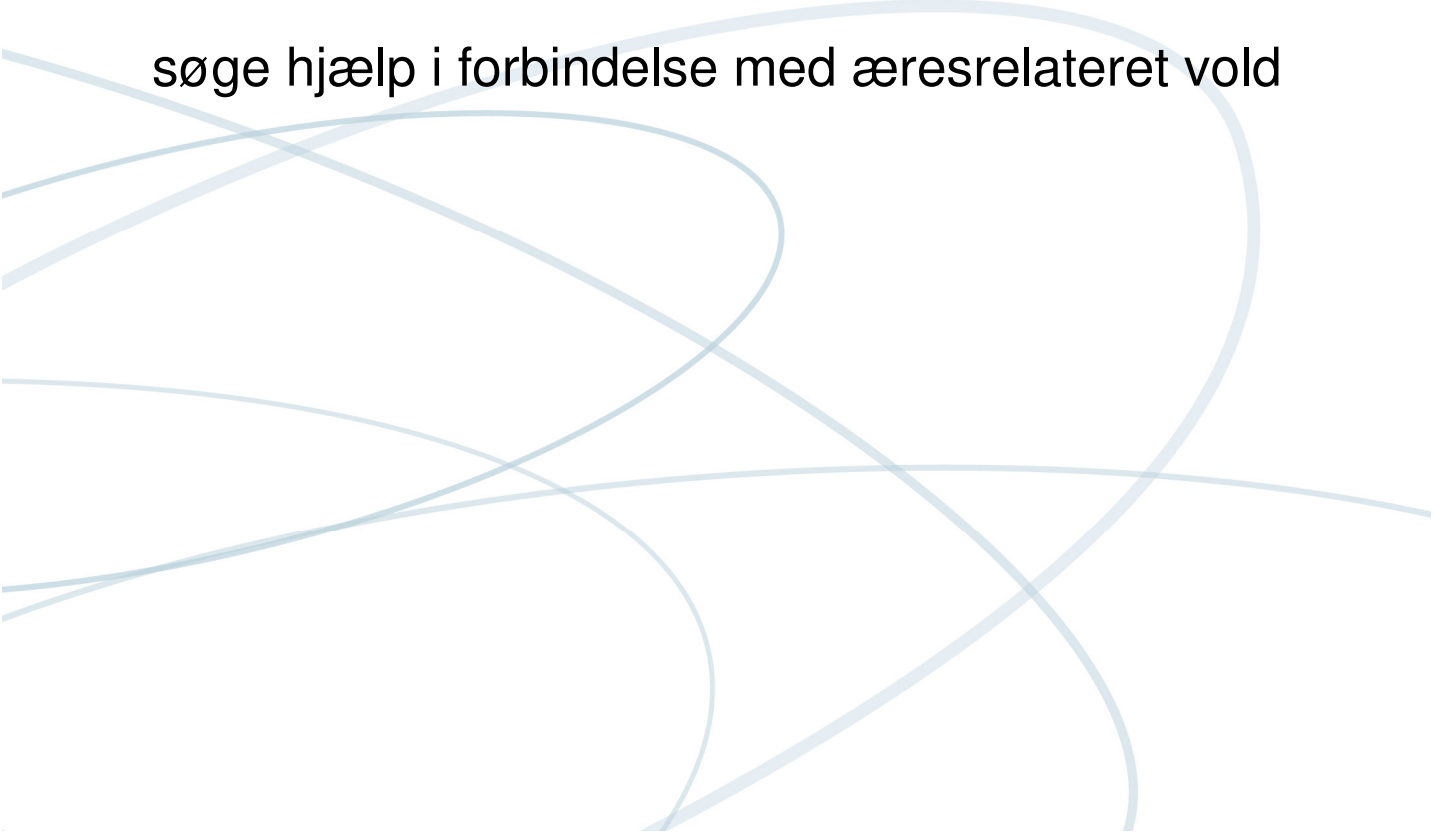

Brugerundersøgelse om æresrelateret vold

En kvalitativ interviewundersøgelse med 6
cases om kvinders og mænds erfaringer med at
søge hjælp i forbindelse med æresrelateret vold

Publikationen er udgivet af
Servicestyrelsen
Edisonsvej 18, 1.
5000 Odense C
www.servicestyrelsen.dk

Spørgsmål kan rettes til konsulent Bente Marianne Olsen på tlf. 33170904 eller E-mail:
beo@servicestyrelsen.dk

Indholdsfortegnelse

Forord.....	1
Indledning.....	3
Undersøgellesdesign.....	3
Definition på ære og æresrelateret vold.....	3
Bearbejdning af interviewene.....	4
Casenes opbygning.....	5
Case 1. Tvangsægteskab som 14-årig.....	6
Volden starter.....	6
Newal søger hjælp, og der handles.....	6
Hjælpen svigter.....	7
Tvangsægteskab.....	7
Fortsat vold.....	8
Brud med familien.....	8
Newals vurdering.....	9
Case 2. Familiemægling til ungt par.....	10
Ahmeds baggrund.....	11
Samira og Ahmeds forhold.....	11
Konflikten opstår.....	11
De unge søger hjælp hos ungerådgivningen.....	12
Konfliktmægling.....	12
Status.....	13
Case 3. Pres fra familien om æresdrab.....	14
Konflikten opstår.....	14
Den første voldsepisode.....	14
Konflikten optrappes.....	15
Overfald.....	15
Den familiære baggrund.....	16
Status.....	16
Vurdering af hjælpen.....	17
Case 4. Ung kvinde med dobbeltliv.....	18
Vold og overvågning.....	19
Dobbeltlivet.....	19
Khadija forlader familien.....	20
Kontakt til politi og krisecenter.....	20
Kontakten til familien.....	20
Status.....	21
Case 5. Ung kvinde på krisecenter efter dødstrusler.....	22
Volden.....	22
Den sidste voldsepisode.....	23
Kontakt til politi og krisecenter.....	23

Status.....	24
Alisias vurdering af hjælpen	24
Case 6. Ung kvinde tvunget til ægteskab på genopdragelsesrejse	26
Konflikten opstår	26
Genopdragelsesrejse	26
Bistand fra ambassaden.....	27
Status.....	28
Vurdering af hjælpen	29
Kommenteret sammenfatning af de 6 cases	30
Det faglige beredskab	30
Ofrenes adgang til støtte og vejledning	32
Servicestyrelsens perspektivering.....	33
Bilag 1. Interviewguide.....	35

Forord

Formålet med den kvalitative brugerundersøgelse om æresrelateret vold er at give en dybere forståelse af nogle af de problemstillinger, som kvinder og mænd oplever, når de søger hjælp i forbindelse med at blive udsat for æresrelateret vold.

Brugerundersøgelsen udgør sammen med en spørgeskemaundersøgelse til landets kommuner om deres beredskab i forhold til partnervold og æresrelateret vold et projekt, som er bestilt af Velfærdsministeriet. Spørgeskemaundersøgelsen til kommunerne afrapporteres i et særskilt notat. Både brugerundersøgelsen og spørgeskemaundersøgelsen er foranlediget af samrådet om æresrelateret vold den 2. december 2008 i Folketingets Socialudvalg.

Servicestyrelsen står for det samlede projekt om æresrelateret vold og partnervold, men brugerundersøgelse er udført af Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, LOKK under sparring af konsulent Bente Marianne Olsen, Servicestyrelsen. Fra LOKK har Projektkoordinator Mette Volsing, Studentermedhjælper Ida Sharling, projektmedarbejder Evamaya Lykke Kornstad og projektmedarbejder Christina Britt Christensen deltaget. Christina Britt Christensen og Evamaya Lykke Kornstad har stået for udfærdigelse af interviewguide, udvælgelse af interviewpersoner og gennemførelse af interview. Ida Sharling har kodet interview og lavet referater af dem, Mette Volsing har skrevet casene. Bente Marianne Olsen, Servicestyrelsen har deltaget i forhold til udvælgelseskriterier for interviewpersoner, udformning af interviewguide og opstilling af analysetemaer til udformning af de seks cases. Endvidere har alle deltagere i projektet læst og kommenteret notatet.

Som afslutning på notatet bringes på side 33 et afsnit med Servicestyrelsens perspektivering på brugerundersøgelsen. Dette afsnit er udelukkende Servicestyrelsens refleksioner over notatet, og LOKK kan ikke tages til indtægt for dette.

Indledning

Undersøgellesdesign

Landsorganisation af Kvindekrisecentre LOKK har på foranledning af Servicestyrelsen lavet en kvalitativ brugerundersøgelse med seks cases, som i dybden giver indblik i nogle udvalgte personers erfaringer med at opnå hjælp fra kommune, krisecenter, politi mv. i forbindelse med, at personerne har været udsat for æresrelateret vold. Den kvalitative undersøgelse giver en dybere forståelse af nogle aspekter af at søge hjælp, når man er udsat for æresrelateret vold, mens andre aspekter ikke er berørt.

Konkret er der foretaget 6 interviews med 7 personer i forbindelse med seks forskellige sager. Både mænd og kvinder er blevet interviewet. På baggrund af disse interviews er der lavet 6 casebeskrivelser, som belyser forskellige aspekter af det at være udsat for æresrelateret vold og adgangen til at opnå hjælp og støtte.

Definition på ære og æresrelateret vold

Som grundlag for interviewundersøgelsen er det væsentligt at definere, hvad æresrelateret vold er. LOKK har taget udgangspunkt i følgende definition af ære udarbejdet af professor Unni Wikan ved Oslo Universitet:

"Ære handler om ret til respekt, i betydningen krav på respekt. Samfundet har pligt til at yde personen respekt, forudsat at reglerne i æreskodeksen er overholdt. I modsat fald mister personen sin ære (og andre trækkes med ned, eftersom æren er kollektiv)"

(Uni Wikan (2006): *Ære og Drab. Fadime - en sag til eftertanke*. Høst og Søn, p. 69 l.29-33)

Hvis en person overholder reglerne i en gruppes æreskodeks, har vedkommende krav på respekt fra medlemmerne inden for denne gruppe. Hvis reglerne i æreskodeksen brydes, mister personen sin ære. Tabet af ære rammer kollektivt, f.eks familien. Tabet af ære fører ifølge Unni Wikans definition ikke nødvendigvis vold med sig (Wikan, 2006, p. 29-33). De cases, der præsenteres i denne undersøgelse, repræsenterer varierende eksempler på ærekrænkelser, der har ført til vold, som vi dermed betegner æresrelateret vold.

Udvælgelse af interviewpersoner

LOKK har en rådgivningstjeneste for fagfolk og for unge af anden etnisk baggrund end dansk, der henholdsvis arbejder med eller selv oplever æresrelaterede konflikter med familien. Rådgivningstjenesten modtager omkring 400 henvendelser årligt. Rådgivningen foregår i tæt samarbejde med krisecentre, kommunale sagsbehandlere, politi og andre fagfolk. LOKK har derfor haft et bredt grundlag for at udvælge relevante interviewpersoner. Enkelte af de interviewede har modtaget rådgivning eller mægling

fra LOKK. Andre har haft den primære kontakt til krisecentre, kommunale sagsbehandlere eller politiet. Interviewpersonerne er udvalgt strategisk, så interviewene kunne bruges som grundlag for de 6 forskellige cases, som belyser hver deres aspekt af at have været udsat for æresrelateret vold. Følgende udvælgelseskriterier blev opstillet før udvælgelsen:

- Alle personer skal ifølge dem selv have været udsat for æresrelateret vold.
- Der skal være både kvinder og mænd repræsenteret.
- En eller flere personer skal have været udsat for et pres for at indgå ægteskab med en mand eller kvinde, som han/ hun ikke selv har valgt.
- En eller flere personer skal have haft et ønske om at bryde ud af et ægteskab.
- En eller flere personer skal have erfaringer med at leve et dobbeltliv, hvor de har haft et forhold til en kæreste, som de mente forældrene ikke ville kunne acceptere.
- En eller to personer skal have været truet med eller været sendt på genopdragelsesrejse.
- Personerne skal samlet set have erfaringer med et bredt spekter af muligheder for at søge hjælp for æresrelateret vold (kommuner, politik, krisecenter mv.).
- Nogle personer skal have erfaring med, at der er anvendt tværkulturel konfliktmægling i forhold til deres modtagelse af hjælp.
- Personerne skal bo geografisk forskellige steder i Danmark.

Den konkrete udvælgelse af interviewpersoner er foretaget af to af LOKKs rådgivere på grundlag af kontakter til krisecentre, kommunale sagsbehandlere og politiet.

Interviewsituationen

Alle interviews blev gennemført i perioden den 2. – 13. marts 2009 af de to rådgivere fra LOKK, der også har stået for udvælgelsen. Interviewpersonerne er både ved aftalens indgåelse og ved selve interviewet blevet oplyst om, at interviewene blev båndet, og at de ville være anonyme i det endelige notat. Hvert interview har varet i ca. 2 timer. Det er foretaget med udgangspunkt i en interviewguide (Se Bilag 1). I guiden indgår et mål om at lave tidslinje, der skal skabe kronologi i det forløb, som interviewpersonen har været igennem i relation til den æresrelaterede konflikt. Herudover indgår en række interviewtemaer, der er relevante for at få en dybere forståelse af baggrunden for og væsentlige aspekter af den æresrelaterede konflikt og erfaringen med at opnå hjælp og støtte.

Bearbejdning af interviewene

LOKKs studentermedhjælper har for hvert af de seks interview lavet en kodning på grundlag af båndoptagelsen, der beskriver, hvornår de enkelte interviewtemaer bliver berørt. På det grundlag er der lavet referater med citater, hvor det har været relevant. En projektkoordinator i LOKK har ud fra referaterne lavet de 6 casebeskrivelser. LOKK er bekendt med interviewpersonernes identitet, men af hensyn til deres anonymitet er navnene ændret.

Casenes opbygning

I det følgende præsenteres de seks cases. De er bygget op omkring følgende analysetemaer:

- Kort præsentation af den interviewede og de vigtigste andre personer impliceret i voldsproblematikken.
- Kort præsentation af konflikten, der ledte til æresrelateret vold.
- Dybere beskrivelse af hvilke faktorer og situationer, der dels udløste dels optrappede volden undervejs. Herunder hvad der kulturelt var på spil, og hvordan vi kan forstå/forklare volden.
- Den krænkedes forståelse af volden, herunder hendes/hans opfattelse af sig selv og de implicerede parter.
- Dybere beskrivelse af hjælpen, og hvad der har været de udløsende faktorer for at søge hjælp.
- Fremadrettede ideer, herunder hvad man kan lære af casene og hvad, der kan gøres bedre.

LOKK har lagt vægt på at lave en fremstilling af den enkelte case, der beskriver baggrunden for volden, hændelsesforløbet og erfaringen med at opnå hjælp på grundlag af interviewpersonens egen fremstilling af sagen. Bearbejdningen og analysen ligger således primært i struktureringen og prioriteringen af indholdet. Der er ikke inddraget andre kilder i beskrivelsen af de enkelte sager.

Efter gennemgangen af de seks cases afrundes rapporten med et kommenteret sammendrag af interviewpersonernes vurdering af den hjælp, de har modtaget, og fremadrettede ideer kommenteres.

Case 1. Tvangsægteskab som 14-årig

Newal er en kurdisk kvinde på 21 år, der kom til Danmark som 10-årig. Hun har gennem hele sin barndom været udsat for vold fra sin mor og storebror. Som 14-årig blev hun tvangsgift med en onkel, der udsatte hende for systematisk vold og voldtægt samt HIV-smitte. I 2006 lykkes det hende at blive skilt og anmelde manden og moderen for vold. Hun er fortsat psykisk nedbrudt af volden og ude af stand til at have et arbejde. Hun har igennem de 11 år, hun har boet i Danmark, været i kontakt med både skole, kommune, sundhedsvæsen, krisecentre og kollegaer om den vold, hun har været udsat for. Hun er udsat for både svigt og kyndig hjælp over årene.

Newal blev født i Irak i 1987. I løbet af sin barndom har hun også boet i flere andre lande i Mellemøsten. Da hun var 9 år gammel, flygtede hendes mor til Danmark, hvor Newals mormor og moster boede i forvejen. Hendes stedfar sad fængslet i Irak, og Newal blev sammen med sine fem mindre søskende efterladt hos noget familie i Jordan. Et år efter blev hun sammen med sine søskende og stedfar familiesammenført med moderen i Danmark. Familien flyttede ind i et rækkehus og Newal startede i dansk skole. Hendes mor sagde på det tidspunkt, at Danmark var et godt land, og at det nok skulle gå. I dag taler moderen ikke dansk, og hun vil gerne dø i sit hjemland. Hun synes, at de friheder, man har i Danmark, er forkerte, og hun mener, at danskerne vil blive straffet for deres levevis, når de dør.

Volden starter

Newal er gennem hele sin barndom blevet slået af sin mor. Hun mener selv, at det skyldes moderens had til hendes biologiske far. Da de kommer til Danmark, bliver volden værre. Newal mener, at det skyldes, at hun fik danske venner og gradvist begyndte at blive mere dansk. Om sin mors holdning siger hun: "Hun var bange for, at jeg ville glemme min religion, og ville gå med kort tøj og blive mere dansk og komme sammen med en dansker og alle de tanker, en mor har i vores kultur". Newal skulle blandt andet gå med tykke trøjer om sommeren. Hvis hendes søskende så hende i T-shirt, sagde de det til moderen, der truede med at slå hende ihjel. Hun blev også nægtet at gå til kampsport, men her valgte hendes mormor at betale, og det var moderen nødt til at acceptere, fordi man skal respektere og adlyde de ældre i familien. Newal har gennem sin barndom kunnet støtte sig til sin nu afdøde mormor og sin stedfar.

Newal søger hjælp, og der handles

Første gang Newal søger hjælp er hun 11 år. Det er efter en særlig grov voldsepisode, hvor hendes mor har slået hende, brændt hende på kinden med en opvarmet spiseske, og tæsket hende med et piskeris. Moderen sagde, at hun ikke måtte sige det til nogen.

Men næste dag taler Newal med sin skolelærer om det. Læreren tager hende med til skolepsykologen, der fortæller hende om børns rettigheder, og at man ikke må slå børn. Newal starter med at sige, at hun bare er faldet, men psykologen bliver ved med at spørge, og til sidst fortæller Newal alt om, hvad hun har været udsat for. Psykologen kontakter kommunen, selvom Newal beder hende om at lade være, fordi hun frygter, at moderen vil slå hende ihjel.

Moderens sagsbehandler møder ind, selvom han har fridag, og der bliver hurtigt arrangeret et møde i kommunen, hvor politiet også er til stede. Newals mor kommer sammen med sin mand og to onkler. Newal fortæller grædende sin historie. Det ender med, at hendes mor går amok, smider sagsbehandlerens computer i gulvet og river Newal i håret. Politiet må skride ind og føre moderen ud. Newal bliver hjulpet ud af en bagdør og kommer efterfølgende på børnehjem.

Newal bor på børnehjem i et halvt år, men fortsætter på sin gamle skole. De første måneder har hun ikke nogen kontakt til sin familie. Det er meget svært for hende. I Irak var det forbundet med noget slemt at komme på børnehjem, og det præger hende. I skolen føler hun, at alle kigger på hende, og at hendes venner undgår hende. Hun får at vide, at hendes mor er mødt op på skolen, har slået læreren og truet eleverne, fordi hun mente, at det var lærerens skyld, at Newal kom på børnehjem. Læreren giver derefter Newal fri fra skole i en uge. Imidlertid ender det med, at hun ikke begynder på skolen igen med den konsekvens, at hun ikke går i skole i det halve år, hvor hun bor på børnehjemmet.

Hjælpen svigter

Familien flytter til en anden kommune. Sagsbehandleren i den nye kommune sender Newal hjem til familien. Det går godt i to måneder, hvor moderen er sød. Så begynder volden igen. Newal tager kontakt til kommunen og fortæller, at hun bliver slået. Men moderen forklarer sagsbehandleren, at hun slår sig selv. Den forklaring bliver taget for gode varer. Sagsbehandleren siger, at hvis Newal bliver ved med at slå sig selv, så skal hun have noget beroligende medicin eller indlægges på psykiatrisk afdeling.

Newal opgiver at få hjælp. Hun bliver fortsat slået dagligt af sin mor og storebror. Hun fungerer som mor for sine mindre søskende og må ikke gå ud. Hun har kun mulighed for at møde sine danske venner i skolen. Ind imellem søger hun tilflugt hos lillesøsterens dagplejemor, men det ændrer ikke på noget.

Tvangsægteskab

Som 14-årig kommer hun hjem fra skole en dag og får at vide, at hun skal giftes samme aften. Først tror hun, at det bare er noget hendes mor siger for at true hende. Men brylluppet er blevet arrangeret bag hendes ryg, og hun får det først at vide tre timer før. Hun græder og siger hun ikke vil giftes, men det hjælper ikke. Det lykkes hende at ringe til sin klasselærer for at sige, at hun har brug for hjælp. To lærere kommer til brylluppet og taler med hendes mor. Hun siger til dem, at de ikke skal

blande sig, men at de er velkomne til at deltage i festen. Det gør de så. Newal bliver tvangsgift muslimsk med sin stedfars fætter på 25 år.

Fortsat vold

Da de kommer hjem efter brylluppet, vil manden tage hendes mødom med tvang. Hun låser sig inde på et værelse, hvor hun mere eller mindre opholder sig i en måned. Hendes mor kommer på besøg og vil have, at hun skal bevise, at hun ikke er jomfru længere, og truer med at slå hende ihjel, hvis hun ikke gør det. Moderen og manden nægter hende at gå i skole. Så hun stopper sin skolegang midt i 8. klasse. Hun bliver dagligt udsat for vold fra sin mand, og hendes mor deltager også fortsat i volden mod hende. En dag kommer manden fuld hjem og voldtager hende. Hun ringer til lægevagten og kommer til lægen, som spørger, om hun er blevet voldtaget. Da manden og moderen er med, tør hun ikke sige ja til det. Da Newal bliver 16 år, får hun en elevplads i en børnehave. Hun får sin mand overtalt til at acceptere det, fordi der er elevløn. Han har ikke noget job.

Februar 2006 bliver hun udsat for en særlig grov voldsepisode. Måske fordi hun har sagt til sin mand, at hun, nu hvor hun er blevet 18 år, vil forlade ham. Hun bliver lokket hjem til sin mor. Først møder hun sin stedfar, der siger, at hun skal stikke af. Men det når hun ikke. Moderen tager pung og mobiltelefon fra hende. Herefter bliver hun slået af sin mor og sin mand i flere timer, selvom stedfaderen og hendes søskende beder dem om at lade være. Til sidst bliver hun efterladt i et værelse, hvor hun forsøger at begå selvmord med piller. Moderen tvinger hende til at kaste det op og siger, at hun bare har taget pillerne, fordi hun vil på hospitalet og fortælle det hele. Hun bliver holdt indespærret på et værelse, hvor hun bliver slået og ikke får mad eller drikke i tre dage. Til sidst får hun lov til at gå på arbejde, men må love ikke at sige noget til nogen.

Brud med familien

Newal møder på arbejde i børnehaven med blod på tøjet og blå mærker. Hun besvimer, og personalet får hende på skadestue. Lederen af børnehaven kontakter hendes sagsbehandler, der får hende på krisecenter. Herefter følger en periode, hvor hun flytter rundt mellem krisecentre, en kollega, hotel og egen lejlighed. Hun bliver gentagende gange truet på livet af sin mand og mor. Hun anmelder dem for vold, og de får også tilhold i en periode. Hun anmoder også sin mand om skilsmisse. Det vil han ikke gå med til, men da hun truer med at fortælle kommunen, at de blev gift, da hun var 14 år, går han med til skilsmisse, hvis hun betaler 15.000 kr. De bliver skilt med bistand fra en imam.

Newal lider af angst. Hun kan ikke sove om natten, men sover i stedet om dagen. Hun henvender sig på et tidspunkt til kommunen og forklarer, at hun er træt af sit liv og har brug for støtte. Hun bliver henvist til en psykolog, der undersøger hende og indstiller hende til at få økonomisk bistand. Hun får to kontaktpersoner, der besøger hende to gange om ugen. På det tidspunkt er hun blevet tildelt en lejlighed og socialhjælp.

Efter to måneder i lejligheden møder hendes mor, eksmand og storebror op og kaster sten ind af vinduet til lejligheden, mens de råber, at de vil slå hende ihjel. Hun mener, at de er efter hende, fordi hun blev skilt og stak af. Newal kommer igen på krisecenter.

En veninde ringer en dag til hende på krisecentret og kan berette, at Newals eksmand er indlagt med AIDS. Newal bliver testet, og det viser sig, at hun er HIV-smittet. Lægen, der tester hende fortæller, at hendes eksmand har været HIV-smittet i mange år. Så han har vidst det, da de blev gift.

Newals vurdering

Newal bor på interviewtidspunktet på et bosted for kvinder med anden etnisk baggrund, der har æresrelaterede familiekonflikter. Hun har ingen kontakt med sin familie.

Hun synes, det har været svært at vide, hvor hun kunne finde hjælp. Hun vidste ikke, om hun skulle snakke med sin lære, lægen eller kommunen. Hun havde forventet, at man hjalp børn i Danmark. Hun ville gerne have haft, at kommunen havde fået hende tidligere væk fra moderen. Fx da hun bad om hjælp hos kommunen og kunne bevise volden med blå mærker, havde Newal forventet, at de havde sagt til hendes mor, at hun havde fået en chance, og nu var de nødt til at fjerne datteren fra hjemmet. Newal er også skuffet over de to lærere, der kom til hendes bryllup, men ikke forsøgte at hindre begivenheden, da hun bad om deres hjælp. Generelt synes hun, at hjælpen til hende kom alt for sent.

Det var den intensive psykologhjælp, der havde helt afgørende betydning for, at hun kunne komme videre. Da hun fik psykologbistand, følte hun, at hun endelig fik hjælp. Det fik hende til at lade være med at flygte hele tiden. Det var også rigtig godt at få tilknyttet en kontaktperson, der kunne støtte hende løbende.

Newals råd til andre børn og unge, der bliver udsat for vold, er, at de skal flygte og søge hjælp. Også selvom de bliver truet på livet. "Myndighederne skal hjælpe de udenlandske børn meget, for der er mange, der ikke tør sige noget foran familien", siger hun. Hun foreslår også, at man aflytter hjemmet, så man får at vide, hvad der virkelig foregår. "Man skal tro på den unge. Børn er børn, og hvorfor skulle de lyve?", spørger hun.

Case 2. Familiemægling til ungt par

Samira er en kurdisk iransk kvinde på 18 år. Hun kom som 6-årig som flygtning til Danmark sammen sine forældre og søskende. Da Samira kom i gymnasiet, blev hun kæreste med Ahmed, som har en libanesisk baggrund. Ahmed er født i Danmark. Hans forældre flygtede fra Libanon for 21 år siden. Samiras forældre kunne ikke acceptere forholdet. De var bange for, at det ville krænke familiens ære, at Samira var kæreste med en araber. De unge søgte hjælp hos en ungerådgivning. LOKK og politiet blev inddraget i sagen, og der blev udført en konfliktmægling. Udfaldet blev, at parret fik forældrenes velsignelse til at blive forlovet. De er siden flyttet sammen, har på interviewtidspunktet god kontakt til forældrene og er begge i gang med en uddannelse.

Samiras baggrund

Samira blev født i Irak i 1989. Familien er kurdisk. Hendes far har en universitetsuddannelse, mens hendes mor ikke har en fuld grundskoleuddannelse. Samira har tre mindre søskende. Familien flygtede først til Iran og herfra til Danmark, da Samira var 6 år gammel. Hendes forældre er meget glade for at være i Danmark. De kommer fra fattige kår og sætter pris på de muligheder, som det har givet deres børn at komme til Danmark. Men det er også en udfordring at leve i et land, hvor kultur og normer er anderledes, end hvor de kom fra. Før familien kom til Danmark levede de i et muslimsk samfund, hvor alle levede efter de samme regler. I Danmark, fortæller Samira, oplever forældrene, at der ikke bliver sat så mange grænser for unge mennesker. Derfor bliver de bekymrede for, at deres børn glemmer gode muslimske dyder og begynder at gå til fester og drikke bag deres ryg.

Samira forstår godt forældrenes bekymring. "Som forældre til en muslimsk pige, er der en stor udfordring i, at få hende til at gå den rigtige muslimske vej", siger hun. Man behøver ikke nødvendigvis at være dækket helt til, men man bør ikke gå i lårkort og tøj, der viser for meget hud. Man skal ikke drikke alkohol, og man kan ikke bare være kæreste med hvem, man vil. Da Samira var mindre, bekymrede hendes forældre sig ikke så meget om hendes påklædning. Men da hun var omkring 13 år og begyndte at blive kvinde, blev de mere på vagt. Samiras mor har prøvet at finde en ligevægt mellem den danske og muslimske kultur, så Samira ikke risikerede at blive udstødt eller set ned på af nogen. For eksempel ved at have samme slags kjoler på som de danske veninder, men bare i en lidt længere udgave. Det syntes Samira var fint.

Samira kan således langt hen af vejen forstået hendes forældres bekymringer for hende. Men når det kommer til valg af uddannelse, og hvem hun skal være kæreste med, mener hun, at det må være hendes eget valg. Det står hun fast på.

Ahmeds baggrund

Ahmed blev født i Danmark i 1990. Hans forældre flygtede til Danmark, da der var borgerkrig i Libanon for 21 år siden. Han har to storebrødre. Den ene er 25 år og forlovet med en libanesiser efter eget valg. Den anden er 24 år og ugift. Hans forældre er meget glade for at være i Danmark. Hans mor er gået ud af 9. klasse, mens hans far var maler. Hans far døde for nyligt af hjertestop. Han blev 59 år. De sidste år var han på pension på grund af en diskosprolaps. Hans mor er 47 år. Hun har arbejdet på et plejehjem, men for et par år siden fik hun konstateret sclerose og er derfor sygemeldt.

Ahmed har ligesom Samira oplevet, at hans forældre har været bekymret for, at han skulle miste sine gode muslimske værdier og blive for dansk. Han er blevet opdraget til at "gå den rigtige vej" og ikke gå til fester og drikke. Han vil gerne følge sin religion ved ikke at drikke. Hans forældre har lagt meget vægt på, at det er vigtigt at få en uddannelse. Den mulighed har de ikke selv haft, og det vil han gerne sørge for at få.

Samira og Ahmeds forhold

Samira og Ahmed har gået i 8. og 9. klasse og gymnasiet sammen. I slutningen af 9. klasse begyndte de at se mere til hinanden. I starten tænkte de på hinanden som gode venner. De var bange for at blive stoppet i det, hvis de gik videre end det. Samira vidste, at hendes forældre ikke ville acceptere, at hun var sammen med en araber. Derfor var hun og Ahmed bange for, at det ville ende med, at de ikke kunne se mere til hinanden, hvis det kom frem, at de var kærester. Så de sås bare som kammerater og holdt sig fra at kysse og holde i hånd.

Samira forklarer, at hendes forældre holdt fast i nogle områder, der skulle være, som før de flyttede til Danmark. En kurder vælger en kurder, og en araber vælger en araber. De var bange for, at hvis hun blev gift med en araber, så ville hun gå mod den arabiske kultur og kun se hans familie, så de ville blive glemt. Men de bekymrede sig også om familiens omdømme. Hvis deres datter blev gift med en, der ikke var kurder, så ville det være et udtryk for, at de ikke havde opdraget hende ordentligt. Det ville vanære familie. De var derfor bange for at blive udstødt af folk, de kender her, og miste venner og familie. De frygtede også, at Samira ville blive udstødt, og at man ville tale dårligt om hende.

Ahmeds forældre havde ikke så meget mod deres forhold. De var blot bekymret for, hvordan Samiras forældre ville reagere. Så de opfodrede ham til at holde op med at se Samira, blot for hans egen skyld.

Konflikten opstår

Samira prøvede flere gange at fortælle sine forældre om sit forhold til Ahmed. Hun var aldrig tidligere gået imod sine forældres ønsker. Hendes mor blev mere og mere nervøs. En dag Samira og Ahmed fulgtes i bussen fra gymnasiet, sad der en mand i bussen, som kendte Samiras familie. Han ringede til hendes onkel og sagde, at han havde set hende sammen med en araber. Samiras mor fik det at vide og holdt mere og

mere på, at Samira skulle lade være med at gå sammen med Ahmed. "Hvis de hørte en eneste gang mere, at jeg var sammen med ham, så ville de ikke holde igen", siger Samira.

Forældrene sagde det til hende hver dag, og det gav hende skyldfølelse over, at hun vanærede sin familie. Samira var efterhånden klar over, at hvis hendes familie hørte det mindste om, at hun og Ahmed var blevet set sammen, så kunne hun glemme alt om, at se ham igen, og så ville familien være efter enten hende eller ham. Da hun er den ældste af sine søskende, vidste hun ikke, hvordan hendes forældre ville reagere i en sådan situation. Hun tog det derfor meget alvorligt. Forældrene begyndte at holde hende i meget kort snor. Ifølge Samira er det hendes mor, der står mest fast på det kulturelle, og som pressede faderen til ikke at acceptere forholdet. Samira sagde sit job op, fordi hun var bange for, at forældrene skulle mistænke hende for at være sammen med Ahmed, når hun gik på arbejde. Ahmeds forældre ville ikke have, at han så Samira på grund af truslerne fra hendes forældre. De ville undgå, at det udviklede sig til en konflikt. Parret kommer ikke nærmere ind på, hvad truslerne gik ud på.

De unge søger hjælp hos ungerådgivningen

Det blev meget vanskeligt for Samira og Ahmed at se hinanden. Første gang de unge blev set sammen i bussen, kontaktede de studievejlederen på gymnasiet for at få råd og vejledning. Her blev de henvist til en ungerådgivning. Truslerne fra Samiras forældre blev værre, og de unge blev igen set sammen i bussen. Denne gang ringede de direkte til ungerådgivningen. Aftalen blev, at politiet skulle hente Samira og Ahmed, så de kunne komme i sikkerhed. Samira var på det tidspunkt 18 år og kom på krisecenter. Da Ahmed var 17 år, skulle hans socialrådgiver give tilladelse til, at han blev fjernet. Ellers kunne hans forældre efterlyse ham. Hans forældre var meget kede af det, men gik med til, at han blev frivilligt anbragt hos en plejefamilie. Det var vigtigt også at være opmærksom på Ahmeds sikkerhed, da man kunne frygte, at Samiras forældre ville udsætte ham eller hans familie for noget, hvis hun alene var stukket af.

Det var meget svært for dem begge to at være væk fra familien. De fik begge to mails fra deres søskende, der fortalte, at deres forældre var helt knust og græd om natten. Men hverken Samira eller Ahmed fortrød deres beslutning, for det handlede om at vise forældrene, at de mente deres forhold seriøst. De er begge enige om at hvis de ikke var kommet i sikkerhed på det tidspunkt, ville situationen have udviklet sig til noget meget værre. Samira vurderer, at hvis hun ikke havde søgt hjælp udefra, var det endt med, at der var blevet fundet en mand til hende, som hun skulle gifte sig med. Hun har set, hvordan det er gået andre piger.

Konfliktmægling

Efter at de unge var kommet på henholdsvis krisecenter og i plejefamilie, tog politiet kontakt til LOKKs rådgivning om æresrelaterede konflikter. Der blev holdt flere møder med Samira og Ahmed for at få afklaret omstændighederne. LOKK iværksatte en konfliktmægling i samarbejde med politiet. Begge forældrepar blev indbudt til at møde

hinanden hos politiet for at tale om sagen. Resultatet blev, at familierne fandt ud af, at de havde mange ting til fælles, og at de ønskede det samme for deres børn. På det grundlag gik forældrene med til, at parrets forhold blev velsignet under overværelse af politiet. Det er det samme som en forlovelse.

Efter velsignelsen flyttede parret sammen i en lejlighed. Ahmeds forældre talte de meget sammen med, men de var, situationen taget i betragtning, stadig på vagt over for Samiras forældre. De havde fx i begyndelsen hemmelig adresse og telefonnummer. Efter et par måneder begyndte Samira at ringe til sine forældre. De har aldrig bebrejdet hende noget, og på interviewtidspunktet er deres forhold godt.

Samira og Ahmeds vurdering af den hjælp og støtte de har modtaget.

Samira og Ahmed er meget tilfredse med den hjælp, de har fået. Samira er meget taknemmelig for den hjælp, hun fik på krisecentret. Personalet var hele tiden opmærksomme på, om hun havde det godt, og de støttede hende på den helt rigtige måde. Hun fortæller, at det betød meget for hende, at hun kunne mærke, at omsorgen var oprigtig og personlig. Ahmed påpeger, at det var helt afgørende for dem, at politiet sørgede for, at forældrene kunne møde hinanden og tale ud om tingene. Samira understreger, at hvis politiet ikke havde taget det skridt, så ville konflikten ikke være blevet løst. Samira nævner også, at det havde afgørende betydning for forløbet af sagen, at LOKKs rådgiver havde stor indsigt i kultur og generations-konflikter.

Deres råd til andre unge i samme situation er, at de skal kæmpe for deres ret til at have et forhold. Hvis begge parter vil det, og ved at det er seriøst, så skal de nok klare det. Men de understreger, at det er vigtigt, at man tør modtage hjælp, og at man kun skal tage kampen op, hvis man er indstillet på at føre den helt til dørs. Ellers vil andre i ens kultur miste respekten for én. Samira foreslår, at man opretter rådgivningstjenester, hvor unge af anden etnisk baggrund kan søge rådgivning hos nogen, der selv har samme baggrund og derfor bedre forstår deres situation.

Status

Samira og Ahmed er på interviewtidspunktet meget stolte over, at de tog kampen op. Da deres forhold endelig fik forældrenes velsignelse, havde de undertrykt deres følelser for hinanden så længe, at de i starten, med egne ord, var rene følelsesbomber. Uddannelse betyder meget for dem begge to, så de kan skabe sig en god fremtid. Han vil gerne være politibetjent eller socialrådgiver. Hun er blevet inspireret af opholdet på krisecentret og vil gerne være psykolog eller socialrådgiver, så hun kan hjælpe udsatte familier. De har på interviewtidspunktet begge to en god kontakt til både Samiras og Ahmeds familie.

Case 3. Pres fra familien om æresdrab

Mushin er 47 år. Han kom til Danmark i 1979 sammen med sin mor og to yngre søstre. Hans far var flyttet hertil i 1970'erne for at arbejde. I 2005 opstod der en æresrelateret konflikt i familien. Mushins lillesøster ønskede skilsmisse, fordi hun var blevet forelsket i en anden. Det kunne forældrene ikke acceptere. De bad Mushin om at slå søsteren ihjel. Det nægtede han og valgte i stedet at beskytte hende. Herefter blev Mushin udsat for et voldeligt overfald af sin far, svoger og nogle af farens venner. Mushins kone blev også overfaldet, og parret er fortsat truet. Mushin og hans kone har fået god hjælp og støtte fra politiet, men de er skuffede over domstolenes håndtering af sagen.

Mushin kom til Danmark fra Pakistan i 1979, da han var 17 år gammel. Hans far var rejst hertil i 70'erne for at få arbejde, og derefter fulgte hans mor og to mindre søstre. Mushin skulle færdiggøre sin skolegang i Pakistan, inden han også kom til Danmark. Mushin har gået i skole i Pakistan i 6-7 år og har ellers ikke nogen uddannelse. I 1985 blev han gift med sin kone, der flyttede hertil fra Pakistan. Sammen har de fem børn i alderen 11 – 23 år. Mushin er på interviewtidspunktet 47 år og pensioneret. Hans kone er 43 år og sygemeldt med PTSD efter et overfald i den æresrelaterede konflikt.

Mushin og hans to søstre har alle tre fulgt forældrenes ønske og giftet sig pakistansk. Den yngste søster er uddannet sygeplejerske. Hun blev efter eget ønske gift med en fætter. Et ægteskab, der efter Mushins vurdering fungerede godt, da de altid talte pænt til hinanden.

Konflikten opstår

I 2004 var Mushins yngste søster i Pakistan. Her boede hun hos en af Mushins gode venner, som var gift og havde tre børn. Søsteren forelskede sig i vennen, og da hun kom tilbage til Danmark, sagde hun til sine forældre, at hun ville skilles og måske giftes med en anden. Det kunne forældrene ikke acceptere. Mushin var enig med forældrene i, at det ikke var i orden, at søsteren ville skilles, fordi hun selv havde valgt sin mand. Forældrene bad da Mushin om, at slå søsteren ihjel. Mushin sagde i første omgang ikke noget til forældrene. Han havde brug for at tænke nærmere over det. Hans kone sagde, at han ikke måtte gøre det, så ville hun ringe til politiet. Hun bad ham om også at tænke på sig selv og sin familie, for han ville risikere at komme i fængsel i 15 år. Efter et par dage sagde Mushin til sine forældre, at han ikke ville slå sin søster ihjel.

Den første voldsepisode

Mushin blev senere opsøgt af lillesøsterens datter, der bad om hjælp, fordi familien vil slå hendes mor ihjel. Da Mushin ankom til søsterens hjem, var både hans far, mor, lillesøsterens mand og en anden svoger der, og søsterens mand var bevæbnet med en

lang kniv. Søsteren græd og bad om hjælp. Det lykkedes Mushin, at få familien til at sætte sig ned og talte om det stille og roligt. De snakkede lidt, men søsteren var fortsat bange for, at de ville slå hende ihjel. Mushin sagde, at hun skulle låse sig inde på et værelse. Udfaldet på episoden blev, at søsteren ringede til politiet, der gav hende en overfaldsalarm, og Mushin fik overtalt hendes mand til at flytte fra lejligheden. Låsene blev udskiftet, så søsteren kunne bo i fred.

Konflikten optrappes

Konflikten fortsatte imidlertid, da søsteren stadig blev truede på livet af sin mand. Mushin prøvede igen at forsones parterne ved at kontakte søsterens mand og bede ham om ikke at fremsætte flere trusler. Mushin prøvede også at få dem til at tale sammen uden held. Søsteren stod fast på, at hun vil skilles og forældrene stod fast på, at de ikke kunne acceptere en skilsmisse. De argumenterede med, at ingen i familien før var blevet skilt, og de truede fortsat søsteren med mord. Mushin forsvarede sin søster, men familien forstod ikke, hvorfor han gjorde hende. Mushin fortæller, at han gjorde det alene, fordi hun var hans søster.

Konflikten blev undervejs optrappet, da Mushins fader, svoger og nogle af faderens venner ville dræbe lillesøsteren og den mand, hun havde mødt i Pakistan. Mushin prøvede at tale dem fra det med den konsekvens, at faderen også truede med at slå Mushin ihjel. Mushin tog kontakt til den mellemste søster, for at få hende til at hjælpe med forsoningen af familien. Forældrene plejede at lytte til hende. Men hun nægtede at hjælpe. Mushin og lillesøsteren forsøgte at komme i dialog med hende ved at køre op på siden af hende, da hun var på vej hjem fra arbejde på cykel. Det endte med, at hun meldte dem til politiet. Da de talte med politiet, gjorde Mushin, hans kone og lillesøsteren rede for, at det drejede sig om en alvorlig familiekonflikt. Mushins kone foreslog ved den lejlighed, at politiet eller kommunen hjalp med at mægle i sagen, men det blev der ikke fulgt op på.

Overfald

Mushin blev fortsat truet af sin far. I juni 2005 blev han sammen med sin familie passet op af sin svoger og 6-7 andre personer med bat og stave. De råbte "uægte barn" efter ham. Han forsøgte at flygte med børnene og konen, men de indhentede ham tæt ved hans hjem. Hans far kom forbi i bil og råbte ud af vinduet: "Fang ham og slå ham ihjel". Svogeren slog benene væk under ham, og han blev tæsket, til han besvimede. Det foregik alt sammen for øjnene af hans kone og børn. Hans kone prøvede at stoppe svogeren, der da slog hende med battet.

En pakistansk nabofamilie sørgede for, at de kom på hospitalet, og at der bliver ringet til politiet. Fra skadestuen ringede Mushin til sine forældre. Han sagde til sin far, at det ikke ville løse problemerne, at han blev overfaldet. Hans far sagde: "Lever du stadig-væk? Det var ikke godt. Bare vent til næste gang". På hospitalet blev der skrevet en rapport, han blev syet og fik at vide, at han skulle tage hjem. Herefter kontaktede Mushin selv politiet og fortalte om forløbet. Politiet afhørte vidner i deres efterforskning

af sagen, og faderen og svogeren blev efterfølgende varetægtsfængslet, hvor de sad i fem og en halv måned.

Den familiære baggrund

En betjent, der var involveret i efterforskningen, undrede sig over, at en muslimsk far forsøgte at slå sin egen søn ihjel. Han hæftede sig ved, at i den slags sager plejede det at være døtre, der var ofre for æresdrab, ikke sønner. Han spurgte derfor Mushin, om han var sikker på, at hans far var hans biologiske far. Mushin huskede, at de under overfaldet havde råbt ”uægte barn” efter ham. Betjenten foreslog derfor, at der blev lavet en DNA-test. Det viste sig, at faderen ikke var Mushins biologiske far.

Mushin gik herefter i gang med at spore sin biologiske far. Det lykkedes og den biologiske far kunne fortælle, at hans far ikke kunne gøre hans mor gravid. Derfor gjorde han det. Men han vidste ikke, hvem der var far til Mushins to søstre. Mushin fortæller, at han som barn blevet slået meget af sin far. Faderen var soldat, og hver gang han var hjemme på orlov, slog han Mushin, men også dennes mor. Faderen ønskede heller ikke, at Mushin kom med til Danmark, men hans mor havde overtalt ham til det.

Mushin vurderer, at det har været helt afgørende for konflikten, at Mushin ikke er sin fars rigtige søn. Det har blandt andet betydet, at hans mor ikke ønskede, at andre fra det pakistanske miljø skulle inddrages og hjælpe med forsoning. For så kunne de gamle sår springe op og kaste skam over familien. Mushin fortæller, at hans far i Danmark har hjulet andre pakistanske familier, hvor datteren har ønsket skilsmisse. Her har Mushins far tværtimod hjulpet med forsoning, og med at en kvinde kunne opnå skilsmisse. Mushin siger, at når det gjaldt hans egen datter, blev det et spørgsmål om ære.

Status

I november 2005 blev der ført retssag mod Mushins far og svoger. Politiet sørgede for, at lillesøsteren kom på krisecenter, mens sagen kørte. Faderen og svogeren blev idømt hver otte måneders fængsel. Lillesøsteren blev skilt og rejste i 2006 til Pakistan. Efterfølgende er hun flyttet tilbage til Danmark, hvor hun klarer sig selv.

Mushins kone er efter overfaldet blevet sygemeldt med PTSD. Parret lever i konstant frygt for, at de igen vil blive overfaldet. Mushin ser ikke familien i Danmark, men har kontakt til sin biologiske far og en onkel og fætter i Pakistan. Derfor ved Mushin, at hans far har startet en sag imod ham i Pakistan.

Mushin og hans kone har stor set mistet hele deres sociale netværk. De har selv trukket sig tilbage, da de ikke orker at mødes med andre. Vennerne vil komme til at bore i sagen, og det har de ikke lyst til. Samtidig har de oplevet, at der var nogen, der under konflikten ikke ville hjælpe, fordi de var bange for selv at blive involveret.

Vurdering af hjælpen

Mushin giver udtryk for, at politiet har givet dem en rigtig god støtte. De gjorde alt for at efterforske sagen. Dog konstaterer han, at det var ærgerligt, at der ikke blev taget initiativ til mægling, da Mushins kone foreslog det allerede inden overfaldet.

Han synes ikke, dommen var retfærdig. Han mener ikke, at dommerne forstod, at der var tale om drabsforsøg. De gjorde også for lidt ud af at finde ud af, hvor mange, der var involverede. Mushin synes, at det er vigtigt at finde ind til kernen af problemet. I det her tilfælde viste det sig, at man skulle mange år tilbage for at forstå konflikterne i familien. Han mener også, at dommerne ikke gjorde nok ud af at forstå konflikten og af at vurdere hvem, der var involveret. Hvis dommen havde været hårdere kunne den have haft en præventiv effekt og have afholdt andre pakistanere fra at begå æresrelateret vold.

Fra det pakistanske miljø blev parret opfordret til ikke at involvere politiet, da der var tale om en intern konflikt. Men de måtte konstatere, at de ikke fik tilstrækkelig opbakning i miljøet. Mushin opfordrer andre i samme situation til at sige nej til at medvirke til æresdrab.

Case 4. Ung kvinde med dobbeltliv

Khadija er 21 år og født i Libanon. Hun kom til Danmark med sin familie, da hun var 2 år gammel. Fra 11 års alderen oplevede hun, at særligt faderen stillede høje krav til hende. Hun skulle tage sig af sine små søskende, fungere som tolk for forældrene og i øvrigt leve op til deres forventninger. Faderen udsatte hende for kontrol og fysisk vold. Khadija kæmpede for også at have et selvstændigt liv med venner og kærester. Det resulterede i et dobbeltliv med masser af løgne over for både venner og forældre. Til sidst valgte hun at stikke af hjemmefra. Hun fik kontakt til et bosted med særlige tilbud til kvinder med anden etnisk baggrund end dansk, hvor hun blev hjulpet i gang med et mere selvstændigt liv med fortsat kontakt til familien.

Khadija blev født i Libanon i 1987. Hendes mor er libaneser og hendes far palæstinenser. Hun har to storesøstre, to små brødre og en lillesøster. Familien kom til Danmark i 1990, da Khadija var 2 år gammel. Hendes far, der er uddannet revisor, havde svært ved at få arbejde i Libanon. Det kan være vanskeligt for palæstinensere. Han valgte derfor at flytte til Danmark for at søge arbejde. Her har han ernæret sig som ufaglært blandt andet med rengøringsarbejde. Hendes mor kommer fra en velhavende familie og havde det godt i Libanon. Hun var derfor ikke glad for at skulle flytte til Danmark. Men efter noget tid valgte hun alligevel at følge efter faderen hertil sammen med børnene. Forældrene har flere gange været gået fra hinanden, men har så fundet sammen igen. Når forældrene har haft konflikter, er venner og familie trådt til for at hjælpe med at løse det.

Khadijas forældre er glade for de muligheder, de har i Danmark, for økonomisk velstand og uddannelser til deres børn. Men de har ingen danske venner og har derfor ifølge hende et dårligt kendskab til danskere. De kan derfor ikke forlige sig med danske dyder og normer. De er ikke specielt religiøse, men særligt for faderen betyder det meget, at hans døtre er gode piger, som folk ikke taler dårligt om. Khadija mener, at han er bange for, at miste sine venner, at der ikke er nogen, der vil tale med ham, og at folk vil sige, at han er en skidt mand, hvis hans døtre opfører sig dårligt og f.eks. går i seng med alle mulige. Over for brødrene har han udvist beskyttelse, men Khadija føler, at han har vendt sig mod hende. Han har ofte slået hende uden grund, og hun tror det blandt andet skyldes hans vrede mod moderen, der så er blevet vendt mod hende. Han er bange for at gøre moderen noget, for så ved han, at hun vender sig mod ham. Hun har også en familie, der ikke vil finde sig i det. Khadija har generelt oplevet forståelse fra sin mor.

Vold og overvågning

Fra Khadija var omkring 11 – 12 år gammel var hendes større søstre ikke længere så meget hjemme. Hun blev derfor pålagt et langt større ansvar for sine mindre søskende. Hvis hun ikke klarede det godt nok, slog hendes far hende. Hun skulle også fungere som tolk for forældrene. Hun fortæller, at hvis hun ikke forstod, hvad der stod i breve fra kommunen eller andre steder, så slog hendes far hende.

Da Khadija blev lidt ældre, begyndte hun at leve et mere udadvendt liv. Hun havde nogle gode veninder i skolen, som hun gik i biografen med, ud at shoppe, på stranden, hvor de badede i bikini etc. Hun måtte gerne være sammen med veninderne, bare hun overholdt den tid for at være hjemme, de gav hende. Imidlertid mistroede hendes far hende for at have en kæreste, og derfor overvågede han hende. Han stod nogle gange uden for skolen, når hun havde fri for at finde ud af, om hvor hun gik hen. Desuden forlangte han at se hendes mobiltelefon for at kontrollere hendes, hvem hun var i kontakt med og om hvad. Og hvis hun var ude med veninderne, ringede hendes forældre for at spørge, hvor hun var. Khadija søgte hjælp hos en kusine i Libanon, der uden held prøvede at forklare hendes forældre, at de ikke skulle kontrollere deres datter hele tiden, når hun var sammen med sine venner.

Dobbeltlivet

Jo ældre Khadija blev, desto værre blev kontrollen fra forældrenes side. Hvis hun gerne ville være sammen med en veninde, sagde hun for eksempel til sine forældre, at hun fik senere fri fra skole, end hun i virkeligheden gjorde. Sådan kunne hun få fred fra forældrene. Hun har haft kærester, som hun også har løjet om, ved for eksempel at sige, at hun var hos en veninde. ”Det har været svært for mig, for jeg har aldrig kunnet være ærlig over for dem. Jeg har aldrig haft lyst til at lyve. Hvis jeg bare havde fået lov til at sige tingene, som de var, eller hvor jeg var, uden at de skulle ringe mig op, så havde jeg været ærlig”, forklarer Khadija og fortsætter: ”Jeg følte mig også kvalt, fordi de begyndte at tjekke så meget op. Så begyndte jeg selv at tænke, om jeg gjorde noget forkert. Selvom jeg overhovedet ikke gjorde noget forkert. Så begyndte jeg at blive usikker på mig selv og havde tit dårlig samvittighed.”

Khadija forklarer, at noget af det værste for hende var tanken om, at forældrene skulle finde ud af, at hun løj om hvor hun var og at det ville medføre, at hun ikke ville få lov til at gå nogen steder. Det blev derfor svært for hende at slappe af og hygge sig med veninderne. Hendes danske veninder syntes, det var noget mærkeligt noget, at hun blev kontrolleret af sine forældre. Khadija syntes, at det var svært både at være en del af dem og samtidig beholde sin kultur. Hun blev nødt til også at lyve for sine veninder og kærester, for ikke at få det til at fremstå som om, at hun var forskellig fra dem. ”Jeg følte tit, at livet var løgn hele tiden. Jeg fik det dårligere og dårlige og tænkte, at hvis de alle sammen finder ud af, at jeg lyver, så har jeg lige pludselig ingen venner.” forklarer Khadija. Imidlertid var løgnene nødvendige for, at hun kunne være en del af det danske samfund og samtidig have sin familie.

Khadija forlader familien

I november 2007 udsatte Khadijas far hende for hård vold. Anledningen var, at en tyrkisk fyr igennem længere tid havde forsøgt at få kontakt til Khadija. Hun havde ignoreret ham, men det havde fået ham til at fortælle til hendes brødre, at han gik i seng med hende mod betaling. Brødrene gik videre til faderen, som blev rasende. Han tog hendes mobiltelefon, sagde at hun ikke måtte arbejde længere, slog hende, tog kvælertag og truede med at slå hende ihjel. Khadija fik ikke mulighed for at forklare sig. Hendes brødre og faderen fandt senere ud af, at fyren løj. Samme aften havde Khadija en aftale med en veninde om at gå i biografen. Da veninden kom, var Khadija slemt tilredt. Hun fortalte, hvad der var sket, og veninden hjalp hende på skadestuen. Khadija besluttede sig for at stikke af. Med hjælp fra en ven kom hun ind til en veninde i København.

Kontakt til politi og krisecenter

Det viste sig, at venindens nabo var sagsbehandler, og på den måde fik Khadija kontakt til et særligt bosted for kvinder med anden etnisk baggrund end dansk. I første omgang måtte hun dog vente på en plads, men med politiets bistand kom hun ind på bostedet. På bostedet skulle de høre Khadijas historie for at vurdere, om hun kunne blive der. Imens hun ventede på, at personalet tog stilling til dette, fortæller hun, at hun var så bange for at blive afvist. Hun siger: "Hvis jeg ikke kunne få lov til at bo der, hvad skulle jeg så gøre?".

Hun valgte at anmelde sin far for vold. Ikke fordi hun ønskede ham i fængsel. Hendes motiv var at få lejlighed til at stå overfor ham i retten og fortælle, hvad han havde udsat hende for, uden at han ville have mulighed for at slå hende. Men da sagen trak ud, før den kom for retten, havde Khadija fået det bedre og var kommet videre med sit liv, så hun valgte at trække anmeldelsen tilbage.

Kontakten til familien

Der gik fire måneder, før Khadija igen talte med sin familie. Hun havde sørget for at få hemmeligt nummer, men teleselskabet sendte oplysningerne om hendes nye nummer til forældrenes adresse. Hendes ældste storesøster ringede til hende. Hun var meget ked af, at Khadija ikke havde søgt hjælp hos hende. Khadija sagde ok til, at hendes mor måtte ringe og senere til at mødes. Moderen sagde, at farbroderen gerne ville tale med hende. Khadija gik med til at mødes med ham sammen med resten af familien. Farbroderen sagde, at det, der var sket, var faderen skyld. Khadija fik mulighed for at sige nogle ting til sin far, som hun ikke havde kunnet sige før, fordi han slog hende, når hun prøvede på at sige noget. Mødet mandede ud i, at Khadija flyttede hjem og gav det en chance. Hendes brødre var imidlertid af en anden overbevisning. De gav hende skylden og var meget hadefulde over for hende. Hun følte sig derfor ikke tilpas derhjemme og flyttede igen tilbage til bostedet.

Status

Khadija boede på bostedet i tre måneder. Herefter flyttede hun sammen med en veninde i København og fandt efterfølgende et værelse til leje. Det er på interviewtidspunktet et år og tre måneder siden, at hun stak af hjemmefra. Men familien tror stadig på, at hun kommer hjem og bor. Der er ingen i familiens netværk, der ved, at hun bor for sig selv. For normen er, at piger først flytter hjemmefra, når de bliver gift. Hun har en kæreste, som hun har kendt i et år, uden at forældrene har fået noget at vide om det. Hun er konverteret til islam, så hendes forældre ikke skal synes, at hun har gjort noget forkert. Khadija tror, at hendes mor vil synes, at det er i orden. På interviewtidspunktet mangler hun bare at fortælle det.

På interviewtidspunktet har hun et godt forhold til sin mor. De ringer ofte sammen. Sin ældste storesøster ser hun også. Faderen og sin yngste storesøster ser hun ikke. Hun er ikke bange for sin far. Han ved, at hun vil anmelde ham, hvis han gør hende noget. Hun har det godt med sine brødre. De taler pænere til hende i dag. Efter det, der er sket, respekterer de hende mere. Selv om hun ikke har fortalt om sin kæreste, prøver hun i dag at være mere ærlig om sit liv over for familien, og det er en stor lettelse for hende. Hun føler ikke, at hun har brug for mere hjælp.

Vurdering af hjælpen

Det var meget tilfældigt, at Khadija fik kontakt til bostedet. Hun synes, der burde blive gjort noget mere for at komme de piger i møde, som bliver slået, kontrolleret og forfulgt af deres familier, men som ikke har mod til at stikke af. Det ville hjælpe dem meget at vide, hvor de kunne tage hen. Det kunne for eksempel være en hjemmeside med vejledning til unge piger, der har problemer i hjemmet. Hun foreslår også, at der skal åbnes flere bosteder for unge med anden etnisk baggrund, der har familiekonflikter. Hun siger dog også, at hun mener, at man skal passe på, at forældrene ikke ved for meget om mulighederne for hjælp og støtte til de unge. For så risikerer man, at pigerne bliver mistænkt af forældrene for at ville benytte sig af det, og så kan volden og kontrollen over for pigerne blive endnu hårdere.

På bostedet blev Khadija tilknyttet en sagsbehandler, og der var pædagoger, der vidste alt om, hvad det vil sige at blive udsat for vold og blive kontrolleret af sin familie. Hun følte sig ikke alene, og det var rart at møde andre piger i samme situation. De lavede sociale aktiviteter sammen som at lave mad med mere, så man følte sig hjemme. Personalet var hele tiden tilstede, når hun havde brug for dem. Også efterfølgende har hun kunnet ringe og tale med dem, når hun har haft behov for det. De har været gode til at hjælpe, og det har hun været glad for.

Khadija har tænkt på at skrive nogle klummer i avisen, så man kan læse om piger af anden etnisk baggrund. Det skal handle om, hvordan man kan integrere sig i det danske samfund, samtidig med at man bevarer sin kultur.

Case 5. Ung kvinde på krisecenter efter dødstrusler

Alisia er 22 år og født i Libanon. Hun kom til Danmark sammen med sin mor og to ældre søskende, da hun var 2 år gammel. Hendes far havde på det tidspunkt boet i Danmark i 10 år. Alisia er gennem hele sin barndom blevet udsat for vold af begge forældre. Til trods for tydelige tegn på mistrivsel var der ingen, der greb ind. Som teenager begyndte hun at stille spørgsmålstejn ved de ting, som forældrene gjorde, hvilket optrappede volden. Som 21-årig henvendte hun sig til politiet efter en særlig grov voldsepisode. Det førte til at hun kom på krisecenter, volden blev anmeldt, og hun blev hjulpet til et nyt navn. På interviewtidspunktet lever hun stadig et liv i angst, hvor hun er dybt afhængig af andres hjælp.

Alisias forældre er født i Libanon. Hendes far kom til Danmark i 1979. Hendes mor fulgte efter i 1989. Hun har fire brødre og to søstre. Hendes far flygtede som 16-årig fra Libanon til Libyen. Han er arbejdsmand. Alisia betegner sine forældre som dobbeltmoralske, fordi de ikke kan lide det danske samfund, men de synes, at det er fint, at det giver deres børn mulighed for at få en uddannelse. Der har altid været vold i familien. Men Alisia føler, at det er gået hårdere ud over hende, end hendes søskende. Hun syntes også, at hendes søskende har fået lov til mere, end hun selv har.

Volden

Alisia har altid haft konflikter med sine forældre. Hun kan ikke sige, hvornår det startede. "De har altid sagt, at jeg var en fejl, og at jeg ikke skulle have været født. At alt er min skyld, at det er mig, der er fucked up i hjernen, at jeg er sindsyg, og at det alt sammen er min skyld" forklarer Alisia. Da hun var lille stillede hun ikke spørgsmålstejn ved den måde hendes forældre straffede hende på, det forstod hun først senere var forkert.

Volden eskalerede i takt med, at Alisia blev mere selvstændig. Da hun var 13 år, begyndte hun at konfrontere forældrene med, at de ville bestemme over hende. Hun reagerede på, at hun ikke måtte gå til sport, at hun ikke måtte se sine venner, og at forældrene skræmte dem væk, smed dem ud eller truede dem. Fra hun var omkring 15 år, blev det endnu værre, fordi hun gik på en islamisk skole, hvor hun fik større viden om islam end sine forældre. Det betød, at hun kunne argumentere imod, når de gav hende ordre med henvisning til islam. Hun havde sine egne holdninger til mange ting og argumenterede imod sine forældre. Hver gang hun gik op imod forældrene udløste det vold.

Som 18-årig blev hun spærret inde på et værelse i fem måneder, hvor hun ikke måtte snakke med nogen og skulle tisse og spise på kommando. Hendes arbejdsplads prøvede at få fat på hende ved at kontakte både hjemmet, kommunen og politiet. Hendes far skældte dem ud i telefonen, og politiet sagde, at de ikke kunne gøre noget, hvis hendes forældre ikke havde meldt hende savnet. Hun fortæller, at hun er blevet slået med bat, bælt, stole, alt hvad der var i nærheden. Hun fik glas i hovedet og blev brændemærket. De fjernede hendes penge, sygesikringsbevis og bankkort, så intet kunne bevise, hvem hun var. Faderen har to gange prøvet at dræbe hende med en kniv. Men den ene gang var hendes bror der til at afværge. Den anden gang, var det hendes onkel.

Volden har påvirket hendes adfærd. Hun er blevet smidt ud af 9 forskellige skoler, fordi hun har været voldelig overfor andre elever og slået lærere. Hun fortæller selv om sin vold mod andre børn, at hun gjorde det, fordi de ikke skulle have det bedre end hende. Hun siger også, at der aldrig var nogen, der tog fat i hende og spurgte, hvordan hun havde det.

Den sidste voldsepisode

Alisia oplevede den sidste voldsepisode, da hun var 21 år. Hun havde en barndomsveninde, som forældrene ikke brød sig om, fordi de syntes, at hun havde dårlig indflydelse på Alisia. Men Alisia holdt meget af veninden. Forældrene fandt ud af, at hun stadig så hende, og faderen truede med at slå hende ihjel, hvis hun fortsatte med at se hende. Alisia sagde til sine forældre, at hun hadede dem, og at hun hellere ville have veninden og hendes mor som familie. Det er ifølge Alisia noget af det værste, man kan gøre at vælge nogle andre frem for sine forældre. Hendes far gik helt amok og slog hende, til hun var fuld af blod og blå mærker. Hun blev ved med at sige, at hun ville gøre, som det passede hende, og at hun ikke ville have dem som forældre. Hun vidste godt, at de kunne finde på at dræbe hende.

Kontakt til politi og krisecenter

Næste dag tog hun på arbejde. Hendes chef fik hende til at søge hjælp hos politiet. Politiet sagde, at hun ikke måtte tage hjem, for de kunne se, hvor slemt tilredt hun var. De sagde også til hende, at det ikke var op til hende selv, om sagen skulle anmeldes, for det havde politiet allerede gjort. De fik hende til at skrive under på anmeldelsen, men sagde også, at de ville køre sagen under alle omstændigheder. Hun fik en overfaldsalarm, og de kørte hende på krisecenter. Den dag følte hun sig hjulpet.

Hun havde aldrig selv turde søge hjælp. For hun ville føle sig ydmyget, hvis hun skulle fortælle om volden. Hun følte, at hun levede et dobbeltliv. I skolen og på arbejde var hun stærk og kontrollerende. Det kom derfor som et chok for kollegaerne at finde ud af, hvad der skete hos hende derhjemme. Mange af hendes venner havde dog set det ske, fordi faren var ligeglad med, om der var gæster i huset. Han slog, hvis han havde lyst til at slå. Men ingen havde handlet på det.

Alisia blev meget positivt overrasket over at komme på et krisecenter. Hun havde forestillet sig, at det var en slags fængsel. Men det var et rart sted, hvor hun blev taget godt imod. Mens hun var på krisecentret, fortsatte hendes forældre med at true hende på livet. De lagde telefonbeskeder med trusler om at dræbe hende. De sendt også nogen fra Islamisk Trossamfund ud for at true hende.

Krisecentret hjalp hende derfor til at få et nyt navn, så hun kunne være bedre beskyttet. Hun var også i en periode i Sverige for at være i sikkerhed. Personalet på krisecentret foreslog, at inddrage LOKK i sagen med henblik på en eventuel konfliktmægling. Men det valgte Alisia at sige nej tak til. Hendes onkler havde allerede prøvet at mægle i sagen, så hun mente ikke, at det ville hjælpe. Hun turde heller ikke risikere, at hendes familie fik fat på hende.

Status

Alisia bor på interviewtidspunktet sammen med en veninde, som er en stor støtte for hende, men ellers fortæller hun, at hun på interviewtidspunktet pga. hele situationen med forældrene er frataget sit arbejde, sine venner, sine søskende og sin frihed. Hun beretter også, at hun ikke tør gå ud alene, tør være alene hjemme, og at hendes angst gør hende dybt afhængig af andre mennesker. Hun føler, at hendes liv er gået i stå. Hendes familie betyder ikke noget for hende længere, undtagen hendes yngste søster, som hun savner og ikke har set i et år.

Hun tænker på interviewtidspunktet, at hun skulle have været lidt mere åben om, hvordan hun har haft det. Hun har altid levet med en maske på. I dag er hendes største ønske at slippe af med angsten. Hun savner mennesker omkring sig, at have et arbejde og at komme uden for uden at være bange. Hun føler, at hendes værelse er et fængsel. Hun vil gerne have en helt almindelig hverdag.

Hendes onkler har prøvet at nedtrappe konflikten. De tror ikke på vold, og de kan godt se, at faderen er gal. Hendes onkel har foreslået faderen at gå i behandling, men faderen mener ikke, at der er noget galt med ham.

Alisias vurdering af hjælpen

Alisia synes, det var rigtig rart at komme på krisecentret med søde kvinder, der tog godt imod. Personalet var gode til at hjælpe hende med kontakt til banken, navneskift og kontakt til LOKK. Men hun savnede, at der var personale til stede om natten, hvor hun var mest bange. Alisia siger, at personalet var gode til de grundlæggende ting, men hun efterlyser, at de skaffede hende behandling så som en psykolog. Hun fortæller også, at hun på et tidspunkt var blevet syg, men det blev ikke bemærket af personalet, men af de andre beboere. Hun var meget glad for samværet med de andre beboere, for eksempel at lave mad sammen og at tage på ture sammen.

Alisia synes det er underligt, at politiet ikke kom og ringede på, da hun var indespærret, og hendes arbejdsplads kontaktede politiet. Hvis hun på det tidspunkt var blevet

fjernet, så ville hun ikke være blevet så skadet af volden, for den blev efterfølgende endnu værre. Da hun første gang selv henvendte sig til politiet, følte hun sig rigtig godt behandlet og hjulpet. Den efterfølgende periode, mens hun var på krisecenter, havde hun flere oplevelser med, at politiet ikke kunne finde hendes sag. Hun har også oplevet en betjent, der sagde: "æresrelateret pis findes jo ikke her i Danmark". Men til sidst fandt hun ud af, at det var en bestemt kriminalbetjent, der havde hendes sag, og hun var rigtig sød og god til at orientere og hjælpe.

Alisia synes, at LOKK har været gode til at give hendes oplysninger videre, og holde hende anonym. LOKKs rådgiver har også været god til at følge op, snakke og prøve at hjælpe. Hun sætter også pris på, at rådgiveren har spurgt til, hvordan hun havde det.

Hun synes kommunen er meget langsom. Hun mener, at de ikke forstår, at hun har brug for medicin, psykologbistand og kiropraktor for at kunne fungere og komme videre, men at det har hun ikke råd til at betale selv ud af sine dagpenge, og hun kan ikke få andre tilskud.

Alisia undrer sig over, at der ikke var nogen, der satte ind tidligere. For eksempel lærerne på de skoler, hvor hun har gået. Hun råder kvinder i samme situation, som hende, til ikke at finde sig i familiens vold og trusler. De skal ikke låse deres hjerner og sige, at de har det fint. De skal sige højt, hvad de har brug for. Myndighederne skal være opmærksomme på pigen, og ikke vente på, at hun selv kommer og snakker. Man skal fange personer i situationen, for det er der, de tør tale ellers taler de ikke.

Case 6. Ung kvinde tvunget til ægteskab på genopdragelsesrejse

Meryem er 19 år og født i Afghanistan. Da hun var 4 år flygtede hendes familie til Iran, hvor hun gik i skole. Da hun var 12 år flyttede de til Danmark. Som teenager begyndte hun at få problemer med forældrene. Særligt moderen syntes, at hun blev for dansk. Da hun var 16 år blev hun sammen med sine søskende taget med til Iran, hvor moderen tog deres pas. Herfra blev hun sendt til Afghanistan, hvor hun skulle tvangsgiftes. Via SMS-beskeder og bistand fra den danske ambassade, fik hun hjælp til at komme tilbage til Danmark. Det har været hårdt for hende at bryde med familien. Men hun har fået god hjælp og støtte til at komme videre med sit liv.

Meryem er 19 år og født i Afghanistan. Hun har to storesøstre, en storebror og en lillesøster. Da hun var fire år blev hendes far dræbt i krigen, og familien flygtede til Iran, hvor hun kom i skole. Hendes mor blev gift igen med sin fætter fra Iran, som efterfølgende blev fængslet af Taleban. I Iran havde familien en dårlig økonomi, fordi hendes mor, der var uddannet jordemoder, ikke kunne få arbejde. Da Meryem var 12 år flyttede familien til Danmark i håb om bedre levevilkår. Efter at de havde været i Danmark i et par år, blev Meryems stedfar løsladt og kom til Danmark. Moderen bestemmer meget over dem alle sammen, men hun er også underlagt onklerne i hjemlandet.

Konflikten opstår

Da Meryem blev 15 år, begyndte hun at få problemer med sin mor, stedfar, moster og faster. Moderen syntes, at hun var blevet for dansk, fordi hun gik i dansk skole, ikke gik med tørklæde og kunne finde på at sige hende imod. Hun troede, at det eneste, Meryem talte med sine veninder om, var fyre og sex. Derfor ville hun ikke have, at Meryem var sammen med sine veninder. Hun var også bange for, at Meryem havde sex med danske drenge. Derfor begyndte hun at sætte meget snævre rammer for datterens liv. Meryem skulle komme direkte hjem fra skole, og hun måtte ikke gå ud. Det fandt hun sig i, for hun ville gerne have, at moderen stolede på hende, og det beviste hun, ved at gøre, som der blev sagt. Men da det nåede et punkt, hvor moderen begyndte at blande sig i, hvem hun skulle giftes med, syntes Meryem, at det gik for vidt. Meryem ville selv bestemme, hvem hun skulle leve sit liv sammen med.

Genopdragelsesrejse

Da Meryem var 16 år fik hun og hendes søskende at vide, at familien skulle på ferie til Iran. Da de var kommet derned, tog moderen deres pas fra dem og sagde, at de ikke skulle tilbage til Danmark. Hun syntes, at de var blevet for danske. De skulle derfor

blive i Iran og giftes dernede. Hendes to storesøstre blev gift, men moderen syntes, at det var for tidlig for Meryem at blive gift. Hun fik at vide, at hun skulle rejse med sin onkel til Afghanistan, og når hun blev 17 – 18 år, skulle hun giftes med sin fætter. Hun skulle forloves med sin fætter et eller to år inden brylluppet. Hun rejste alene med sin onkel til Afghanistan, hvor hun boede hos sin mormor og moster i fire måneder. En dag kom fætteren på besøg. Han var slet ikke noget for hende. Han var for gammel og lignede en talebaner. Meryem blev nærmest bange for ham og besluttede, at hun ikke ville giftes med ham.

Hun sagde til familien, at hun ikke ville giftes med ham. Hun havde en anden fætter i Iran, som hun godt kunne lide, og hun spurgte sin mor, om hun ikke kunne blive gift med ham i stedet for. Men det kunne ikke lade sig gøre, for hendes far havde lovet onklen, at hun skulle giftes med hans søn. Hendes modstand mod ægteskabet medførte, at en af hendes onkler udsatte hende for grov vold og sagde, at han ville smide hende i brønden levende, hvis hun ikke giftede sig med fætteren. Volden stod på i længere tid.

Nødråb via sms til lærer i Danmark

På det tidspunkt valgte Meryem at søge om hjælp. Hun sms'ede til en iransk lærer, som hun havde haft i Danmark. Det var det eneste telefonnummer, hun kunne huske i hovedet. Hun skrev, om han ikke kunne hjælpe hende med at komme væk derfra, fordi hun ikke ville giftes med sin fætter. I sms'erne skrev hun, at hendes mor, der var vendt tilbage til Danmark igen, ikke måtte få noget at vide om sms'erne. Læreren bad hende om at skrive på dansk, så han kunne gå videre med det til kommunen og politiet. Læreren gik til kommunen og viste beskederne til moderens sagsbehandler. Sagsbehandleren valgte at handle på sagen ved at indbyde moderen til en samtale, hvor hun fik sms'erne at se. Det resulterede i, at moderen blev klar over, at Meryem forsøgte at få hjælp til at komme væk. Moderen rapporterede til familien i Afghanistan, og Meryem bliver udsat for endnu værre vold og afstraffelse og fik frataget sin mobiltelefon. Alligevel lykkedes det Meryem at låne sig til en telefon og sende flere nødråbs sms'er. Der skete dog ingenting, og hun opgav at få hjælp. Samme dag, som hun skulle forloves, kom det afghanske politi og hentede hende på vegne af den danske ambassade. Hun fortæller, at hun da var så presset, at hun besvimele, da politiet kom.

Hun havde overvejet, om hun selv skulle stikke af inden forlovelsen, hvis der ikke kom nogen og hjalp hende med at komme væk. Men hun kendte ikke Afghanistan, og vidste derfor ikke, hvor hun kunne søge hjælp og tilflugt. "Der er mange sultne drenge, og når de ser en ung kvinde, gør de alt det ved hende, som de har lyst til". Derfor var flugt reelt ikke en mulighed.

Bistand fra ambassaden

Familien sørgede for, at hendes bedstemor tog med til ambassaden. Da de afhørte hende, turde hun derfor ikke sige andet, end at hun var glad for at være i Afghanistan. Så fik ambassadens personale hende ind i enerum, og her fortalte hun alt og viste de

blå mærker. De sagde, at de ville hjælpe hende tilbage til Danmark, men hun skulle være på ambassaden og vente på at få et nyt pas. Mens hun var på ambassaden, var hun meget bange for, at hende familie skulle komme og hente hende. Ambassadøren gav hele det afghanske personale fri, for derved at undgå risikoen for, at nogen ville hjælpe familien. Og så blev der sat nogle danske soldater til at passe på hende, når hun sov. Hun blev fulgt til Danmark af en militærmand og overdraget til det danske politi, der hjalp hende til et bosted for kvinder af anden etnisk baggrund end dansk. Hun var på det tidspunkt 16 år.

At bryde med familien

I starten følte Meryem sig meget ensom og ked af det. Hun savnede sin familie og sine søskende. Når hun savnede dem rigtig meget, kunne hun godt fortryde, at hun kom tilbage til Danmark. Hvis hun var blevet i Afghanistan, så ville hun stadig have sin familie. Men på den anden side følte hun også, at hendes mor ikke skulle bestemme over hendes liv. Hun var også præget af angst for, at hendes onkel fra Afghanistan skulle komme og slå hende ihjel.

Hun talte lidt med sine søstre i Iran. De kunne godt forstå, at hun var stukket af, for de var ikke glade for de mænd, de var blevet giftet bort til. Men de sagde også, at hun skulle tænke på familiens ære. Da den ene søster var i Danmark, besøgte hun Meryem. Efterfølgende er begge søstre flyttet tilbage til Danmark, hvor deres mænd er på asylcenter. Hun har besøgt dem en enkelt gang. Hendes broder vil dog ikke se hende. I lang tid hørte hun heller ikke fra sin mor, men hun vidste, at moderen spurgte til hende via søstre.

Status

På interviewtidspunktet bor Meryem i sin egen lejlighed. Hun har fået tilknyttet en kontaktperson fra bostedet, der hjælper hende med praktiske ting og med at få kontakt til familien. Meryem har savnet sin lillesøster rigtig meget, og kontaktpersonen har sørget for, at lillesøsteren, stedfaderen og fasteren kom på besøg i hendes lejlighed. Det går også bedre med hendes kontakt til moderen. De taler på interviewtidspunktet sammen i telefonen en gang om måned, dog i meget kort tid. Hun vil ikke tvinge sin familie til kontakt. Hun fortæller, at hun med alderen er blevet bedre til at håndtere sine egne problemer med familien.

Meryem har på interviewtidspunktet en iransk kæreste. De mødtes for otte måneder siden. Meryem har meget kontakt til hans familie og nyder at være en del af deres familie. Hun tøver med at fortælle dem om alle problemerne med sin familie. Hun har også kontakt til veninder fra skolen, arbejdet og dem hun har mødt på bostedet.

Hun elsker fortsat sin mor på trods af, hvad hun er blevet udsat for. Hun mener, at hendes mor har gjort det for sin og familiens ære. Hun var bange for, at familien i Iran troede, at hun tog pigerne væk fra Iran, så de kunne blive gift med danskere. Derfor tog hun døtrene med til Iran, så de kunnet blive gift der. Hun ville ikke have, at andre skulle

sige noget dårligt om hendes børn. Meryem forklare, at moderen også har været underlagt onklerne i hjemlandet. Dem har hun ikke kunnet sig nej til. I Iran var det onklerne der bestemte, hvem hendes søstre skulle giftes med.

Vurdering af hjælpen

Meryem syntes, at hun i Afghanistan fik den hjælp, som hun ønskede, men hjælpen kom for sent. Fra den første sms, hun sendte, gik der 3 til 4 måneder, før politiet hentede hende. I mellemtiden hørte hun ikke noget fra den lærer, hun havde kontaktet eller fra kommunen. Derfor blev hun modløs. Da de endelig kom, var det på et tidspunkt, hvor hun var meget stresset og bange. Derfor ville hun ønske, at de var kommet noget før. Samtidig bebrejder hun sagsbehandleren, at hun viste hendes sms'er til moderen, da det optrappede volden mod hende i Afghanistan.

På den danske ambassade i Afghanistan var de søde ved hende og passede godt på hende. De danske soldater opførte sig som venner over for hende ikke som soldater. Ambassaden vidste hvad, der skulle ske, og hvad planen var. Det var hun glad for. Men hun var meget bange. Da hun kom til Danmark var hun meget tryk, fordi hun var kommet til sit eget land. Politiet, bostedet og kommunen har også hjulpet hende meget. Politiet tog godt imod hende. Bostedet var lige det, hun havde brug for. Der var pædagoger og venner man kunne tale med. De piger, der boede der, havde lignende problemer med deres familier, så de forstod hinanden godt. Sagsbehandleren i kommunen har hjulpet hende med at finde et sted at bo, og det har fungeret godt.

Meryem er glad for, at hun har fået tilknyttet en kontaktperson. Det hjælper hende meget. Det giver hende støtte til at tage uddannelse, lektiehjælp og til at forstå breve fra kommunen. Det er også godt at have en person, der lytter og siger til hende, at hun bare skal fortælle, det hun har brug for at tale om.

Hun råder andre piger til ikke bare at tage med på ferie og overdrage pas og sygesikringsbevis til forældrene. Til fagpersonerne har hun det råd, at de skal tale meget med pigerne.

Kommenteret sammenfatning af de 6 cases

Undersøgelsen lader os komme tæt på enkelte historier om personer, der har været udsat for æresrelateret vold. På det grundlag er det relevant at overveje, hvad vi kan lære af historierne, og hvad der eventuelt kunne gøres bedre, når hjælpen skal sættes ind. Da der er tale om en kvalitativ analyse, er der ikke grundlag for at drage konklusioner om generelle tendenser, men vi har mulighed for at iagttage enkelte aspekter.

- De seks cases rummer eksempler på personer ramt af æresrelateret vold, der har opnået god støtte på de institutioner, som de har søgt hjælp hos i forbindelse med volden.
- God støtte fås blandt andet på krisecentrene, ved konfliktmægling og ved politiets og ambassaders mellemkomst.
- Casene rummer dog også eksempler på fagfolk, der ikke reagerer på tydelige tegn på vold, hvilket fører til at volden eskaleres og/eller hjælpen udskydes.
- Casene viser, at de æresvoldsramte personer ikke vidste, hvor de kunne få råd, vejledning og hjælp, og at det konkret betyder, at det er tilfældigheder, der gør at disse personer finder frem til den rette hjælp.

Ofrene for æresrelateret vold

Vi har i udvælgelsen af interviewpersonerne lagt vægt på, at de ifølge dem selv har været udsat for æresrelateret vold. Det er i den sammenhæng værd at nævne, at i fem af de seks cases har informanterne været udsat for vold i deres barndom. Det vil sige, at der i de cases har været tale om familier, hvor volden har været et vilkår, allerede inden den æresrelaterede konflikt opstod. Det kan have betydning for, hvordan konflikten udvikler sig. I case 1, 4,5 og 6 eskaleres den allerede eksisterende vold, når pigerne når teenagealderen. I casene fremgår det, at familiernes kontrol med pigerne øges i takt med at deres selvstændighed udvikles. F.eks. ses det i case 2, hvordan Samiras mor igennem restriktioner af Samiras påklædning mm. forsøger at afværge, at hun med Samiras egne ord "bliver for dansk" og glemmer at leve op til familiens dyder. Desuden viser casene, at æresrelateret vold rammer både mænd og kvinder og begås af både mænd og kvinder.

Det faglige beredskab

De seks cases viser, at der i Danmark eksisterer en struktur med krisecentre (hvoraf nogle er særligt specialiserede til opgaven), politi, kommunale sagsbehandlere, særlige rådgivningstjenester, skadestuer, domstole og ambassader, der er parate til at modtage ofre for æresrelateret vold. I samtlige seks cases giver interviewpersonerne

udtryk for stor tilfredshed med dele af den støtte, de har modtaget. De har alle sammen mødt en eller flere institutioner, hvor de syntes, at de har fået god vejledning og støtte fra fagpersoner, der havde stor forståelse for deres situation.

Den hjælp og støtte interviewpersonerne møder

Hvis vi går et spadestik dybere og ser nærmere på den hjælp og vejledning ofrene møder, når de opsøger den, giver det anledning til nogle konkrete iagttagelser. I case 1, hvor Newal havde været udsat for grov vold over lang tid, var det den intensive psykologbistand, der viste sig at være afgørende for, at hun kunne komme videre med sit liv. I case 2 var det konfliktmægling, der banede vejen for en god løsning på konflikten. I case 4 var det det specialiserede bosted særligt henvendt til unge kvinder af anden etnisk baggrund end dansk, der var det rigtige tilbud til Khadija. I case 5 var krisecentret bl.a. god til at hjælpe Alisia med en række praktiske ting, som f.eks. navneskift, kontakt til politi og LOKK. Dog fremhæver Alisia, at hun ikke har fået den psykologbistand, som hun selv mener, er afgørende for at komme videre. Det er heller ikke lykkedes at skabe en situation, hvor hun på interviewtidspunktet kan føle sig tryk. I case 6 er det et godt beredskab, med ambassaden som omdrejningspunkt, der gør det muligt at hjælpe Meryem hjem fra Afghanistan. Ved Meryems tilbagevenden til Danmark opholder hun sig på et bosted særligt henvendt til unge kvinder med anden etnisk baggrund end dansk. Hun får tilknyttet en fast kontaktperson. Disse to ting udtrykker Meryem stor tilfredshed med.

I casene findes der også eksempler på at interviewpersonerne ikke har modtaget den hjælp de havde forventet. Det gælder for eksempel i case 1, hvor det får konsekvenser for Newal, at forældrene flytter til en ny kommune. Her viderefører sagsbehandleren ikke den særlige indsats, som allerede var sat i gang. Newal oplevede, at sagsbehandleren ikke tog hendes forklaringer om den grove vold alvorligt og i stedet lyttede til moderens meget anderledes udlægning af situationen. Newal siger selv i interviewet: "Man skal tro på den unge. Børn er børn, og hvorfor skulle de lyve?"

Casene rummer flere eksempler på fagfolk, der har siddet tydelig tegn på vold overhørigt. I case 1 er der søsterens dagplejemor der først svigter og siden skolelærerne, der møder op til en 14-åriges bryllup uden at reagere, selvom hun søger hjælp hos dem. I case 5 er der lærerne på de mange skoler, hvor Alisia blev smidt ud, der ikke handler på situationen. Her var der, ifølge Alisia, ikke nogen, som reagerede, selv om der var tydelige tegn på mistrivsel.

Der er også eksempler på vigtigheden af, at fagpersoner taler med ofret i enerum uden at inddrage familiemedlemmer, når der er tegn på vold. For eksempel skadestuelægen og sagsbehandleren i case 1. En anden situation, hvor familien uhensigtsmæssigt er blevet inddraget kommer til udtryk i case 6. Her viser sagsbehandleren datterens nødråbs SMS'er til moren, selv om datteren havde oplyst i SMS'erne, at det ikke måtte ske. I dette tilfælde resulterer videregivelsen af oplysningerne til moderen i endnu grovere vold mod Meryem.

Ofrenes adgang til støtte og vejledning

Det er et gennemgående træk, at de interviewede har været i tvivl om, hvor de kunne søge hjælp og støtte, da de havde behov for det. Tilsyneladende havde ingen af dem viden om, hvor man kunne få rådgivning målrettet ofre for æresrelateret vold. Det kunne tyde på, at der er behov for langt bedre oplysning til dem, der er i risiko for at blive ofre for æresrelaterede konflikter. Khadija i case 4 foreslår, at der kunne være en hjemmeside henvendt til unge af anden etnisk baggrund end dansk. Der kunne også laves informationsmateriale til skoler og ungdomsuddannelser. Men, som Khadija understreger, er det vigtigt at overveje, om informationen eventuelt kunne skade ofrene, da kendskabet til, hvor man kan få hjælp og støtte, kan få forældrene til at frygte, at deres børn vil benytte sig af tilbuddet og derfor holde deres børn i en endnu kortere snor. Man kunne imidlertid også forestille sig den modsatte effekt, nemlig at forældrenes kendskab til støttemuligheder for de unge kunne vise sig at have en præventiv effekt på forældrenes vold overfor de unge. Casene viser samlet set, at der er et behov for oplysning til målgruppen af børn og unge, der udsættes for æresrelateret vold.

I fem ud af de seks cases er konflikten yderst tilspidset, på det tidspunkt, hvor der på den ene eller anden måde bliver taget aktion på sagen. Det er kun Samira og Ahmed i case 2, der søger hjælp og rådgivning på et tidspunkt, hvor situationen endnu ikke er eskaleret. Især case 3 viser, hvordan konflikten når at optrappe, inden relevante myndigheder bliver inddraget. Konflikten søges løst internt med hjælp fra Mushins, familie og netværk. Case 3,4,5 og 6 illustrerer alle, hvordan interviewpersonerne først sent i forløbet finder hjælp uden for deres netværk. I casene 1 og 4 gør interviewpersonerne opmærksom på, at de har været i tvivl om, hvor de skulle henvende sig, da de første gang ville opsøge hjælp uden for familie og netværk.

I fire ud af de seks cases er det en person tæt på ofret, der tager affære og skaffer kontakt til relevante personer, som kan hjælpe i den givne situation. Først skolelæreren og siden chefen i case 1, naboen i case 3, veninden og ekskæresten i case 4 og kollegaerne i case 5. Disse eksempler viser, at det er vigtigt, at de fagpersoner, der har direkte kontakt til børn og unge, herunder lærere, pædagoger, sundhedspersonale etc., er opmærksomme på, om de unge viser tegn på, at de kunne være ofre for vold i forbindelse med alvorlige æresrelaterede konflikter i familien. På LOKK's hjemmeside, www.lokk.dk kan man som fagperson få råd og vejledning til håndtering af situationen, hvis man får kendskab til personer, der er udsat for æresrelateret vold eller andre alvorlige generationskonflikter.

Servicestyrelsens perspektivering

Perspektiveringen står udelukkende for Servicestyrelsens mening og kan ikke tages til indtægt for LOKK, som har udført undersøgelsen.

Med forbehold for at der er tale om en kvalitativ brugerundersøgelse, der primært siger noget om dybere sammenhænge mellem interviewpersonernes oplevelse af æresrelateret vold og den kontekst, de har oplevet volden i, vil vi alligevel fremdrage nogle træk ved brugerundersøgelsen og sætte disse i relation til den kvantitative undersøgelse af kommunernes beredskab i forhold til partnervold og æresrelateret vold.

De seks cases viser, at den æresrelateret vold, som nogle af interviewpersonerne har oplevet, kunne have været forebygget, hvis der var blevet grebet ind tidligere. I fem af de seks cases (med undtagelse af case 2) udsættes interviewpersonerne i barndommen for andre typer af vold fra deres nærmeste familie. Denne vold transformeres på et tidspunkt til æresrelateret vold. Casene viser, hvordan denne transformering sker glidende, typisk når barnet - eller i den pakistanske mands tilfælde voksne - siger fra over for forældrenes kontrol over for vedkommende eller andre familiemedlemmer.

Det er et mønster i de fem nævnte cases, at det er mange parter, der ifølge interviewpersonerne svigter ved ikke at indberette eller yde en rettidig indsat over for den vold, som interviewpersonerne rapporterer, at de udsættes for som børn. Der er ganske vist tale om lidt forskellige omstændigheder ved de 5 cases, men fælles for dem er, at en forælder slår eller frihedsberøver barnet, og at disse handlinger ikke får konsekvenser for forælderen. Det er således et træk ved disse fem cases, at hjælpen falder for sent, og at interviewpersonerne giver udtryk for, at de lider under det. Det forværrer således deres psykiske tilstand og levevilkår, at hjælpen kommer for sent.

Sættes disse mønstre i den æresrelaterede vold, som interviewpersonerne beretter om, i relation til den kvantitative undersøgelse, som Servicestyrelsen har udført om kommunernes beredskab overfor partnervold og æresrelateret vold, stemmer de overens med, at et stort flertal af landets kommuner ikke har et *særligt* beredskab i forhold til at tage sig af henvendelser og sager i forhold til familievold og æresrelateret vold over for børn under 18 år. Kommunerne samarbejder med eksterne parter om partnervold, der berører børn som i familien, og om æresrelateret vold, men de færreste kommuner har et eget beredskab i disse situationer. Casene i den kvalitative brugerundersøgelse viser, at det ofte er tilfældigheder, der fører til, at interviewpersonerne får hjælp. På den måde viser fem af de seks cases, at der i hvert fald i disse situationer ikke fandtes et netværk af *strukturede* indsatser i form af information og faglig ekspertise fra samfundets side, som opfangede de voldsramte personer i deres nærmiljø.

De kvalitative cases udgør på denne vis et rigt materiale til at reflektere over, hvordan man fra samfundets side kan forebygge, at vold eskalerer til æresrelateret vold og i forhold til at forstå mekanismerne bag den æresrelaterede vold.

Bilag 1. Interviewguide

Spørgeskema med baggrundsoplysninger

Ved interviewets begyndelse udfyldes et spørgeskema med de mest relevante baggrundsvariable:

1. Køn
2. Alder
3. Civilstatus
4. Børn
5. Uddannelse
6. Beskæftigelse
7. Hvem indgår i husstanden

Tidslinje

Derefter tegnes i fællesskab en tidslinje, hvor af det fremgår hvornår følgende er kronologisk er hændt:

1. Familien kom til DK
2. Andre væsentlige familiære eller personlige forhold. Fx indgåelse af ægteskab, børnefødsler, påbegyndelse af uddannelse.
3. Konflikten opstår
4. Kvinden/manden finder ud af, hvor man kan søge hjælp
5. Kvinden /manden søger hjælp
6. Der bliver handlet på det

Man skal være opmærksom på at få alle aspekter med på tidslinjen. For eksempel kan man søge hjælp flere gange uden af det lykkedes at blive hørt. Måske har man oplevet flere æresrelateret krænkelser, således at der er flere forløb over tid med at søge hjælp

Interviewguide

Interviewguiden er fælles for alle interviewene. Den er bygget op om en række temaer, der er relevante for at kunne konstruere en case, der omhandler interviewpersonens konkrete erfaringer med at have søgt hjælp i relation til æresrelateret vold. Det er ikke meningen, at man skal stille alle spørgsmål direkte. Målet er at opnå en dialog med interviewpersonen og man spørger selvfølgelig kun til ting der er relevant for netop den person, man interviewer, selv om guiden kan indeholde andre spørgsmål/undertemaer, der passer bedre til andre. Fx er det ikke sikkert at det er relevant at vide alt om alle søskende for at få et dækkende billede af familien.

Tema A – familiemæssig baggrund (brug ikke for lang tid til dette)

1. Hvor er din mor født? Og hvor er din far født?
2. Hvornår kom de til Danmark?
3. Hvad lavede de i hjemlandet?
4. Hvad er deres uddannelse?
5. Hvad laver de i Danmark?
6. Har du søskende?
7. Køn og alder?
8. Hvad har de af uddannelse?
9. Hvad er deres civilstatus?
10. Er deres ægtefæller fra hjemlandet, Danmark eller andet?

Tema B – familiens holdning til majoritetssamfundets normer

1. Hvad er dine forældres/ægtefælles holdning til danske normer generelt?
2. Hvad er dine forældres/ægtefælles holdning til uddannelse?
3. Hvad er dine forældres/ægtefælles holdning til kærester og ægteskab?
4. Hvem bestemmer i din nærmeste familie (kernefamilien)?
5. Hvem bestemmer i din slægt?
6. Hvilken betydning får dine forældres/ægtefælles holdning for din bevægelsesfrihed i forhold til omgivelser/netværk?
7. (Hvordan løser I konflikter i din familie?
8. Hvem har det afgørende ord?) måske vente med dette til tema om konflikt.

Tema C – personens netværk

1. Har du nogen nære venner/veninder?
2. Hvad betyder din nærmeste familie (kernefamilien) for dig?
3. Hvad betyder din slægt for dig?
4. Er der personer eller organisationer eller lignende, som du gerne ville have kontakt med, men som du ikke må se eller tale med?

Tema D – konflikten, der førte til æresrelateret vold mod IP

1. Hvad drejede konflikten sig om? (Vær opmærksom på at der kan være flere konflikter, der har ført til æresrelateret vold. Spørg ikke kun til den sidste voldsepisode)
2. Hvad var det for en situation, der gjorde, at du måtte søge hjælp for at undgå flere trusler eller mere vold?
3. Hvad var dit ønske?
4. Hvad er dine forældres/ægtefælles ønske?
5. Hvordan har situationen udviklet sig?
6. Hvordan har dialogen været mellem dine forældre/ægtefælle og dig?
7. Har du været udsat for både trusler og/eller vold? (Ja det skal de alle have været)
8. Hvilken slags vold har du været udsat for? (fysisk vold, psykisk vold, indespærring, fratagelse af rettigheder)

9. Hvor gammel var du, da konflikten startede og evt. sluttede?
10. Hvad var dit forhold til dine forældre/ægtefælle før konflikten opstod?
11. Er konflikten blevet optrappet af andre i din slægt eller i dit nærmiljø?
12. Hvad har konflikten betydet for dit forhold til dine forældre, søskende, evt. ægtefælle og øvrigt netværk?

Tema E – At finde, søge og modtage hjælp (gentage disse spørgsmål eller undertemaer, hvis der er søgt om eller forsøgt at søge om hjælp af flere gange).

1. Hvad fik dig til at søge efter hjælp?
2. Hvordan fandt du frem til nogen, der kunne hjælpe dig?
3. Søgte du først forgæves efter hjælp/ blev du hørt fx af lærer, pædagoger venner mv.
4. Hvordan søgte du hjælp?
5. Hvorfor dér?
6. Hvordan blev du mødt, da du søgte hjælp?
7. Hvilken hjælp fik du umiddelbart?
8. Blev du henvist videre?
9. Var hjælpen til dig rettet mod dig alene eller medinddrog hjælpen også din relation til familien? (For at fastslå om hjælpen var individuel eller familieorienteret eller begge dele.)
10. Hvilke metoder blev anvendt i hjælpen (fx anbringelse/ophold uden for hjemme, mægling)?
11. Var du tilfreds med at hjælpen var individuel/familieorienteret/begge dele?
12. Svarede den hjælp, du fik til dine daværende forventninger?
13. Hvordan oplevede du samarbejdet mellem dem, der hjalp dig? (godt/ skidt/ andet)
14. Burde andre instanser fx politi, kommune, krisecenter eller konkrete personer have været ind over din sag?

Tema F – Efterværn (gentage disse spørgsmål eller undertemaer, hvis der er søgt om eller forsøgt at søge om hjælp af flere gange).

1. Hvordan er din situation i dag i forhold til konflikten?
2. Er der opstået nye behov, som du ikke kunne forudse, dengang du fik hjælp.
3. Er der noget du savner hjælp til i dag.

Tema G – Gode råd til andre og myndighederne og de frivillige på feltet.

1. Hvad kunne du, set i bagklogskabens lys, have ønsket dig mere end den hjælp du fik?
2. Var der noget der var helt forkert?
3. Var der noget der var fantastisk godt?
4. Har du nogen gode råd eller ideer til andre, der kan være i samme situation, som du var dengang?

5. Har du nogen gode råd eller ideer til myndigheder og de der arbejder frivilligt med at hjælpe personer, der rammes af æresrelateret vold og deres familier?

Tema H – Afslutning.

1. Jeg har ikke flere spørgsmål til dig er der noget du vil spørge mig om, eller er der noget du ikke har fortalt, som du gerne vil fortælle.
2. Tak for din medvirken i interviewet. Hvis der er noget du bliver i tvivl om eller kommer til at tænke på, må du gerne ringe til mig, her er mit arbejdsnummer.
3. Må jeg ringe tilbage til dig, hvis der er noget, jeg har glemt at spørge om?